

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה יז.

עין משפט נר מצוה

צה א מיי" פ"ג מהל'
מסופה ה"ל ו'
ב צו ב מיי" ט"ג ה"ל ה'
ג ג' טו"ש ע"ב א"ח סומן לו
סעי' א'
ד צו ד מיי" פ"ה מהל'
סנה"ד ה"ל א' סמג ללאון
ר"ח טו"ש ע"ב ח"מ ס"ח
סעיף ד'

ועליהם אמר דוד אהבתי. דלמדי ציה אפפוני חזלי מות וכתבי
לדומי ולי יהושע כשהוא דל צמנות רצ חסד מטה
ומושיע כדלרשין לקמן אי נמי מלשון דלה לנו (שמות 3) שמעלכו
מזור עמוק וכתבי צתריה (תהלים קטו) שזבי נפשי למנוחיה וגו'
והדר אהלך צלרלות החיים:

המיינים.

פליגי צה רצ אהל'
ורבינא דבר צק אהל'
מעמידן (ע"ז י"ו) (מהו מין) וס"א':
כי לית אהו תקנה ברוב עוונות.
ואית צה עון דפושעי ישראל
בגופן והא דלמך לעיל רשעים
דהיינו רוצן עוונות נכתבים
ונכתמים לאלתר לגיהנם אע"ג
דלמך בקרא לדראון עולם לא שלא
יהא להס תקנה אלא נדונים שנים
עשר חדש ועולים והא דלמך צפרק
הזהב (צ"מ דף נ"ח) וס"ג
ואינם עולים היינו לאלתר והא דלמך
ריש לקיש צפרק חגיגה (דף פ"ג) וס"ג
פושעי ישראל אין אור של גיהנם
שולט צהוה הא אמר עלה דריש עושין
פסין (ערוך דף י"ט) וס"ג דלמך
לצרהס נוסק להו':

קרקפתא דלא מנח תפלין.

אס עוסק צתורה
כמניח תפלין דמי דלמך צמילתא
העוסק צתורה פטור מן התפלין
ורציו מס מפרש דהכא כשהמלכה
צויה עליו שמונות עליו לרעות
של תפלין צצרהס אכל אס ירא
להניח משום דצענין גוף נקי
כאלשע צעל כפיס כדליתא צריש
צמה עומנין (שבת דף מט) וס"ג והוא
דואג כל עשה שמא לא יוכל להסר
לשמרה צצרהס וצקדושה הא ודלמי
אין עליו דין פושעי ישראל בגופן
וכל הני דשמעתינן צצלה עשה
צתורה אכל עשה צתורה אמרינן
ציומא (דף פ"ג) דלמך צתורה
ומיתה ממרמק:
אמר רב בעבידה. צעריות
צקן צן נח מוחר עליו
כדליתא צפי' ארבע מיתות (פנהדרין
דף ע"ג):

צתולה

ועליהן אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' אדרש רבא דכתיב אהבתי כי
ישמע ה' אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אימתי אני אהובה
לפניך בזמן שאתה שומע קול תחנוני דלותי ולי יהושע אע"פ שדלה אני
מן המצות לי נאה להושיע פושעי ישראל בגופן מאי ניהו אמר רב יקרקפתא
דלא מנח תפלין פושעי אומות העולם בגופן אמר רב בעבידה ושנתנו
חיתותם בארץ חיים אמר רב חסדא זה פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור
שלא לשם שמים א"ר יהודה אמר רב כל פרנס המטיל אימה יתירה על
הצבור שלא לשם שמים אינו רואה בן תלמיד חכם שנאמר לכן יראוהו
אנשים לא יראה כל חכמי לב בית הלל אומרים ורב חסדא מטה כלפי חסד
כובשו שנאמר ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוסי בר חנינא אמר נושא
שנאמר עון ועובר על פשע תנא דבי רבי ישמעאל מעביד ראשון ראשון וכן היא המדה אמר רבא
ועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו (רבא אמר) כל המעביד על מדותיו
מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו ואי נושא עון למו שעובר על
פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חויה דחליש ליה עלמא אמר להו
צביתו ליה זודתא לכוף איתפח הוה מיכסף רב פפא למיחוייה א"ל מאי חזית אמר (ליה) אין הכי הוה
ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא
עון לעובר פשע לישאריה נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לישאריה נחלתו ולא לכל נחלתו
למי

ומלפנים. זועקים וזוכים מתוך יסורין עשה אחת ועולין: מטה
כלפי חסד. הואיל ומחלה על מחלה הם מטה את ההכרע לזד זכות
ואין יורדין לגיהנם: בגופן. לקמיה מפרש: המינין. האנשים אשר
הפכו דברי אלהים חיים לרעה כגון זדוקים וציימוסים:

ומצפצפין ועולין שנאמר והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה ה' ממית ומחיה מוריד שאול ועל ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהם אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושע פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמתן גשרפת ורוח מפורתן (תחת כפות רגלי צדיקים שנא' ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם א"ל המינין והמסורות) והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתותם בארץ חיים ושחמאו והחמיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו' גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר וצורם לבלות שאול (מזובל לו) וכל כך למה מפני שפשטו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר בנה בניתי בית זבול לך ועליהם אמרה חנה ה' יחתו מריביו א"ר יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדירה ואמר רבא ואינהו משפירי שפירי בני מחווא ומקריין בני גיהנם אמר רב ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד והכתיב והבאתי את השלישית באש התם פושעי ישראל בגופן פושעי ישראל בגופן אמרת לית להו תקנתא כי לית להו תקנה ברוב עונות הכא מחצה עונות ומחצה זכויות ואות בהו נמי עון דפושעי ישראל בגופן לא סגיא ליה דלאו הבאתי את השלישית באש ואם לאו ורב חסד מטה כלפי חסד

ועליהם אמר דוד אהבתי כי ישמע ה' אמר רבא דכתיב אהבתי כי ישמע ה' אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אימתי אני אהובה לפניך בזמן שאתה שומע קול תחנוני דלותי ולי יהושע אע"פ שדלה אני מן המצות לי נאה להושיע פושעי ישראל בגופן מאי ניהו אמר רב יקרקפתא דלא מנח תפלין פושעי אומות העולם בגופן אמר רב בעבידה ושנתנו חיתותם בארץ חיים אמר רב חסדא זה פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים א"ר יהודה אמר רב כל פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים אינו רואה בן תלמיד חכם שנאמר לכן יראוהו אנשים לא יראה כל חכמי לב בית הלל אומרים ורב חסדא מטה כלפי חסד כובשו שנאמר ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוסי בר חנינא אמר נושא שנאמר עון ועובר על פשע תנא דבי רבי ישמעאל מעביד ראשון ראשון וכן היא המדה אמר רבא ועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו (רבא אמר) כל המעביד על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו ואי נושא עון למו שעובר על פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חויה דחליש ליה עלמא אמר להו צביתו ליה זודתא לכוף איתפח הוה מיכסף רב פפא למיחוייה א"ל מאי חזית אמר (ליה) אין הכי הוה ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא עון לעובר פשע לישאריה נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לישאריה נחלתו ולא לכל נחלתו למי

היכי עביד רבי אליעזר אומר כובשו שנאמר ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוסי בר חנינא אמר נושא שנאמר עון ועובר על פשע תנא דבי רבי ישמעאל מעביד ראשון ראשון וכן היא המדה אמר רבא ועון עצמו אינו נמחק דאי איכא רובא עונות מחשיב בהדיהו (רבא אמר) כל המעביד על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו ואי נושא עון למו שעובר על פשע רב הונא בריה דרב יהושע חלש על רב פפא לשיולי ביה חויה דחליש ליה עלמא אמר להו צביתו ליה זודתא לכוף איתפח הוה מיכסף רב פפא למיחוייה א"ל מאי חזית אמר (ליה) אין הכי הוה ואמר להו הקב"ה הואיל ולא מוקים במיליה לא תקומו בהדיה שנאמר נושא עון ועובר על פשע למו נושא עון לעובר פשע לישאריה נחלתו אמר רבי אחא בר חנינא אליה וקוץ בה לישאריה נחלתו ולא לכל נחלתו למי

(6) גי ע"י ונעשים אפר, (7) נספח טפח; והמשומרים, (8) אפסחין קיח; (9) גי ע"י אמר מר, (10) נערינן מ: וס' איתא ר' אלעזר, (11) זיל אמר רבא פ"א ב"ש ע"י, (12) זימא נב. פ: מגילה כח, (13) זיל אלון, (14) זיל תלמידי יו העלמי, (15) ב"ש א"ל כגון כ"י וציימוסים, (16) סנה"ד מט: (17) זיל אלא למי שמשם ט',

תורה אור השלם

1. והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו אמרתי עמי הוא יהוה ואמר יי אלקי: זכרה יי שמואל א ב ב
2. ממית ומחיה מוריד שאול ועל ב"ה אומר רבא דכתיב אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני: תהלים קטו א
3. ופסוקים רשעים פי דקיו אפר תחת כפות רגליכם ביום אשר אני עשה אמר יי צבאות: מלאכי א כב
4. ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים פי בתולעתם לא תמות ואשם על תפובה דקיו דראון לקל בשר: ישעיהו סו ד
5. כצאן לשאול שמו מות ירעם וקרדו בם ישרים לבקר צורם לקבלות שאול מזבול לו: תהלים מט טו
6. בנה בניתי בית זבול לך מבין השבתין עולותי מלכים א ג י
7. יחתו מריביו עליו אפסי זרזו יתנו על המלך וירם עון משיו: שמואל א ב י
8. לכן יראוהו אנשים לא יראה כל חכמי לב: איוב לו כד
9. ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ונשליך במצלות ים: חסאותם: מיכה ו י
10. מי אל מוקד בשא עון ועבר על פשע לשאריה נחלתו לא תהיוק נעדר אפר פי חפץ חסד הוא: מיכה ז י

הגהות הב"ח

(6) גמרא מפורט ונעשין עפר מת: (7) רש"י ד"ה ועון עלמנו אינו רובא עונות שאם לא יכריעו הדיכות עכשיו ויהי מחצה על מחצה נמצא דרוב עונות הוה צדקה ההוא:

גליון הש"ס

נ"ב נדונין בה לדורי דורות עין מדיס ח ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] נ"ב נושא (רשום עליו אורח 3) ען למי שעבר (רשום עליו אורח 4) לומר ל"ל לסיק למי עובר על פשע למי שטעף עון:

6) צב אפסם כאן מנואר דפי אמר הוא אולי ל"ל כאן פי אמר נלאון ומנו דליתא כ"ר עין כ"ר.